

Stichting Klachteninstituut Uitvaartwezen

Bindend Advies
op basis van artikel 13 van het klachtenreglement van de
Stichting Klachteninstituut Uitvaartwezen

‘De gebroken grafsteen’

Betreft: **2017-127**

Klacht van de heer R. , wonende S-sstraat xx te A – als gemachtigde van zijn zoon W. - (klager) over de begraafplaats B. te Z. (de begraafplaats, verweerder).

De procedure:

- Bij e-mail van 13 december 2017 nam klager contact op met de Ombudsman Uitvaartwezen.
- Later stuurde klager de documenten uit zijn dossier op.
- Op 15 januari 2018 tekende klager het formulier waarbij hij verklaart het oordeel van de ombudsman als bindend advies te accepteren.
- In een gesprek op 26 januari gaf de begraafplaats zijn standpunt weer (verweer).
- Bij e-mail van 15 maart 2018 reageert klager op het verweer met een nadere toelichting.
- Op 19 maart 2018 ontvangt de ombudsman het nader verweer van de begraafplaats.

Onderwerp van het geschil:

Partijen verschillen van mening over de vraag wie verantwoordelijk is voor het repareren van de grafzerk van het familiegraf van klager.

Bevoegdheid ombudsman en ontvankelijkheid van de klacht:

De Ombudsman Uitvaartwezen heeft als taak het beslechten van geschillen tussen opdrachtgever en ondernemer over de uitvaartverzorging in de meest ruime zin. De ombudsman kan dit doen door middel van een bindend advies, dan wel door bemiddeling (artikel 4.1 van het Klachtenreglement Stichting Klachteninstituut Uitvaartwezen). De ombudsman is bevoegd kennis te nemen van geschillen als deze gaan over een ondernemer die via zijn (branche-)organisatie is aangesloten bij de Stichting Klachteninstituut Uitvaartwezen (artikel 4.2 lid d.).

Verweerder is aangesloten bij de BGNU, die in artikel 1 lid e. van het klachtenreglement is aangemerkt als organisatie waarover klachten over aangesloten leden kunnen worden ingediend bij de ombudsman. Ook is verweerder in de gelegenheid gesteld de klacht te behandelen. De ombudsman is daarmee bevoegd deze klacht te onderzoeken.

Verklaring van klager

Samengevat en relevant voor de klacht geeft klager onder andere het volgende aan.

Klager werd geconfronteerd met de grafzerk op zijn familiegraf, die in drie brokstukken aan elkaar was gelijmd. Hij was onwetend van enig voorval, werd argwanend en inspecteerde de grafsteen. Hij constateerde de scheur- en breukvorming, stelde de begraafplaats daarvoor aansprakelijk en eist schadevergoeding.

Reden daarvoor is dat alle werkzaamheden – recent en in het verleden – door de begraafplaats uitgevoerd en verzorgd zijn. “De schades vertonen duidelijk kenmerken, die ontstaan moeten zijn door achteloos handelen bij het her/verplaatsen van de zerk. Handmatig is de zerk voor over gekanteld, waarbij vanwege het gewicht (afmetingen 50 x 70 cm en 10 cm dik!), te snel is losgelaten en op de stenen grafranden is geklapt.”

Ook merkt klager onder andere op dat de verklaring van de steenhouwer – dat hij in 1995 de steen op verzoek van de eigenaar gratis lijmde – vals is, om de schuld te negeren. Hij verwijt de begraafplaats dat deze destijds de steenhouwer verzocht de steen te lijmen, omdat de begraafplaats de breuk veroorzaakte, dan wel dat de steenhouwer zelf de oorzaak was. Klager is zelf de opdrachtgever geweest van het onderhoud in 1995, dus de eigenaar van de zerk heeft deze niet gegeven. Klager vindt dat de begraafplaats hem manipuleert tot grote kosten. Daarnaast vindt klager dat de begraafplaats in gebreke bleef door met de overdracht van het grafrecht niet meteen het eigenaarschap van de steen over te dragen.

In een later stadium geeft klager aan dat de steenbreuk door onverlaten direct door hem gemerkt zou zijn, dan wel dat de begraafplaats dit bij hem gemeld moest hebben. De breuk is niet spontaan ontstaan. De begraafplaats claimt het alleenrecht te hebben om alles op het kerkhof te doen, alles gebeurt onder haar supervisie/instemming. Daarvoor kan zij dan ook aansprakelijk gesteld worden. Tot slot meldt klager dat hij optreedt namens de erfgenamen van de eerste rechthebbende.

Verklaring van de begraafplaats

De grafakte van het betreffende graf kent twee rechthebbenden, waarvan de eerste ook de eigenaar is van de grafzerk. Enige tijd geleden hoorde de begraafplaats dat de eerste rechthebbende was overleden.

Het is de tweede rechthebbende, die de klacht indiende, maar deze is geen eigenaar van de zerk. Als er een notariële akte van erfrecht wordt overlegd, dan kan de steen op naam van de nieuwe eigenaar worden geregistreerd.

De begraafplaats aanvaardt geen aansprakelijkheid voor de breuk. Uit informatie van de steenhouwer blijkt dat deze in 1995 al een breuk constateerde en dat hij de steen op verzoek van de eigenaresse destijds lijmde. Vanwege de zorgvuldigheid vroeg de begraafplaats een second opinion. De second opinion geeft aan dat de steen uit 1956 is, dus oud en feitelijk niet geschikt voor dit klimaat. Hij is slecht onderhouden en waarschijnlijk daardoor gebarsten. De begraafplaats merkt op dat alleen het algemeen onderhoud voor de begraafplaats is, dat wil zeggen het onderhoud van paden, hekwerk e.d.; onderhoud aan de graven is de verantwoordelijkheid van de rechthebbende. Zo er al sprake zou kunnen zijn dat de breuk is ontstaan door werkzaamheden van een ander dan de rechthebbende, dan zal klager die persoon aan moeten spreken.

Bij de twee laatste begrafenissen is niets over de steen gezegd. Pas toen er namen bijgeplaatst moesten worden, ontstond deze situatie. Op de huidige steen kunnen geen namen meer worden bijgeschreven. De begraafplaats adviseerde klager om gedenkplaten met de namen te plaatsen, zoals dat ook op andere graven wordt gedaan. Overigens is in 2010 de wet veranderd. Vanaf dat moment is niet de rechthebbende van het graf de eigenaar van de steen, maar degene die getekend heeft voor het eigenaarschap van het monument.

In een later stadium geeft de begraafplaats aan dat hij zekerheid wil hebben over de vraag wie de erfgenamen van de eerste rechthebbende zijn en daarom een akte van erfrecht eist. Daarnaast is de schade aan de grafsteen oud en vervalt een eventuele claim na vijf jaren.

De ombudsman overweegt als volgt ten aanzien van de ontvankelijkheid:

1. De Wet op de lijkbezorging geeft (in artikel 32a) aan dat een grafzerk niet door natrekking eigendom wordt van de begraafplaats, maar dat degene die de grafzerk plaatst het eigendom behoudt tot het moment dat het graf geruimd mag worden.¹
2. De begraafplaats overlegde een verklaring waarbij mevrouw C. verklaart eigenaar te zijn van het grafmonument op het graf G. Deze verklaring is getekend op 11 september 2010.
3. Er is geen overdrachtsformulier bekend - dan wel enig ander document - waaruit blijkt dat een ander dan mevrouw C. de eigenaar van de grafzerk is.
4. In deze kwestie betekent het dat klager weliswaar rechthebbende is van het graf, maar geen eigenaar van de grafzerk en dat hij daarom niet ontvankelijk is in zijn klacht, nu de klacht betrekking heeft op de grafzerk.
5. Omdat degene, die op enig moment eigenaar wordt van de grafzerk wellicht met dezelfde klacht zal komen, doet de Ombudsman Uitvaartwezen de klacht ambtshalve af.

De ombudsman overweegt als volgt ten aanzien van de klacht:

1. De begraafplaats overlegde een verklaring van de steenhouwer van 2 november 2017, die daarin aangeeft dat hij in 1995 in opdracht van de eigenaar van de grafzerk tekst plaatste op de zerk en daarbij meteen een reparatie aan de steen uitvoerde.
2. Klager overlegde een rekening uit november 1995 (op zijn naam), waarbij de steenhouwer opknopwerkzaamheden factureert aan het betreffende graf.
3. De ombudsman heeft geen redenen om aan te nemen dat dit een valse verklaring is. Deze opmerking laat de ombudsman voor rekening van klager.
4. De begraafplaats overlegde een second opinion van een andere steenhouwer, waarin deze op 20 november 2017 schrijft dat het monument (noot OM: grafzerk) is gemaakt van 'Bianco del Mare', een kalksteensoort uit Kroatië. De betreffende steenhouwer vermeldt: "dat deze steensoort in de jaren na 1950 veelvuldig gebruikt is voor grafmonumenten. Maar dat met de kennis die nu bekend is, deze steensoort niet geschikt is voor duurzaam gebruik voor buiten in ons zeeklimaat. Het zachte karakter van de steensoort door het hoge kalkgehalte maken dat de steen in ons klimaat snel aangetast wordt door algen en erosie. Algen zijn sporenplantjes die zich vastzetten in de kalk van de steen en deze zo langzaam wegvreten. Dit maakt de steen zwakker en breukgevoelig. Door de weersomstandigheden gaan ook de doken en verlijmingen los zitten, wat de kans op omvallen vergroot. ... De onderhoudstaat van het grafmonument is slecht en achterstallig. Foto's duiden aan dat er in geen jaren onderhoud aan gepleegd is. De tekstplaat is gebroken en weer op elkaar gelijmd. Deze steensoort behoort jaarlijks gereinigd te worden en vrij gehouden te worden van algengroei."
5. Het Beheersreglement voor het kerkhof uit 2010 geeft in artikel 18 aan dat gedenktekens geacht worden voor risico van de rechthebbende of gebruiker te zijn aangebracht. "Schade als gevolg van brand, vorst, storm, wateroverlast, ... vandalisme en andere van buiten komende oorzaken, of ontstaan door het weghalen en terugplaatsen van een gedenkteken ten behoeve van bijzetting, en eventuele gevolgschade voor derden, is voor rekening van de rechthebbende of gebruiker."
6. Beide rechthebbenden tekenden op 10 februari 2012 voor de ontvangst van een afschrift van het beheersreglement. Met het tekenen van het beheersreglement accepteerden de beide rechthebbenden - waaronder de eigenaar van de grafzerk - het beheersreglement, zodat zij daaraan gebonden zijn. Overigens kunnen ook de twee begravingen in 2017 worden gezien als het onderschrijven van de geldende regels.
7. Wat er exact met de grafsteen is gebeurd, is niet duidelijk. Elke speculatie mist een grondslag. Duidelijk is wel dat in de gevallen, genoemd in het beheersreglement, de verantwoordelijk-

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2011/01/31/eigendom-grafsteen-blijft-bij-oorspronkelijke-eigenaar>. Check op 26 maart 2018.

heid en het risico voor de steen bij de eigenaar liggen. Als de eigenaar kan bewijzen dat aan de steen opzettelijk schade is toegebracht, kan hij de schadeveroorzaker daarvoor aansprakelijk stellen en zijn claim voorleggen aan de rechter.

De ombudsman concludeert het volgende:

1. Klager is niet ontvankelijk in zijn klacht, nu hij niet de eigenaar van de grafzerk is.
2. Ambtshalve oordeelt de ombudsman dat niet duidelijk is wat er met de grafzerk is gebeurd en dat speculaties geen bewijzen zijn of een grondslag opleveren. Omdat de begraafplaats door middel van zijn beheersreglement alle aansprakelijkheid voor gedenktekens bij de eigenaar legt en zowel de eigenaar van het grafmonument, als de tweede rechthebbende van het grafrecht, tekenden voor ontvangst van het beheersreglement, zijn zij daaraan gebonden. De (rechtsopvolger van de) eigenaar van de grafzerk heeft het risico voor schade. In het geval deze kan aantonen dat er opzettelijk schade is toegebracht aan de grafzerk kan hij zijn claim voorleggen aan de rechter.
Op basis van het overgelegde dossier kan de begraafplaats niet aansprakelijk worden geacht voor de schade aan de steen.

Beslissing van de ombudsman

Op basis van het bovenstaande oordeelt de ombudsman dat de klacht ongegrond is.

Dit bindend advies is opgesteld en verzonden op 30 maart 2018. Zowel klager als verweerder zijn gehouden het bindend advies van de ombudsman te respecteren en na te komen.

De Ombudsman Uitvaartwezen,

mevrouw mr. M.E.T. Schellekens